

KÖNYVJELZŐ

Sonnevend Júlia Határok nélkül – a berlini fal ledöntésének története a globális médiában

Corvina Kiadó • 3 990 Ft

Hogyan születik egy globális ikonikus esemény? A berlini fal leomlásáról szóló hírekre és az esemény későbbi emlékeztetőre összpontosítva *Sonnevend Júlia* azt vizsgálja, hogyan építheti fel a történet elbeszélője úgy az eseményt, hogy azt az emberek sokáig felidézzék. A keletnémet határ megnyitása, amit ma egyszerűsítve „a berlini fal ledöntésének” nevezünk, valójában összetett és zavaros eseménysor volt, bürokratikus ballépések félrevezető sajtóinterpretációjának következménye. Globális üzenete mégsem a szerencséről, a véletlenről, a történelem esetlegességéről szól. Mint globális ikonikus esemény, „a berlini fal ledöntése” azt a múlt hatalmat jelképezi, amire a védtelen hétköznapi emberek tömege szert tehet. Az esemény egyszerűsített, „márkás” megnevezése, tömör narratívába és jellegzetes képsorba sűritése kortárs társadalmi mítoszt nyújt Kínától Törökországon és Magyarországon át az Egyesült Államokig. Ez a mítosz ad keretet az elválasztó falakkal és kerítésekkel, határokkal és menekültekkel kapcsolatos vitáinkhoz és az emberi szabadság lehetőségeinek megvitatásához mind a mai napig.

SZÍNKRITIKA

Munkahelyi zaklatás kastélyban – A Figaro házassága Szentendrén

Zappe László

Mindig irigykedtem, amikor nyárra a pozsonyi várban megnéztem az azévi Shakespeare-előadást. Az egykori Csehszlovákia négy várában ugyanis minden nyáron körbejár egy-két Shakespeare-produkció, kevés díszlettel és néhány jól ismert sztár színésszel. Várak nálunk is vannak, és minden várban akadnak olyan színjátszásra alkalmas zugok, amelyeket már ki is próbáltak, és megfeleleltek. De igazából csak Gyulán eresztett mély gyökereket a nyári színház, benne a mindig izgalmas, színvonalas Shakespeare Fesztivállal.

Most úgy látszik, hogy *Vadász Dániel* vállalkozása, a Co-opera is túlélte első évadát, az idén másodsor jelentkezett Szentendrén, hogy a tavalyi Sevillai borbély után a Figaro házasságával körbejárja az országot, majd eljusson Veronába – és ha minden jól megy, utána majd talán más európai városokba is. *Mozart* is van olyan jó márka, mint *Shakespeare*. A Co-opera elnevezés egyébként arra kíván utalni, hogy benne több hazai zenés színház, illetve operákat, operetteket is játszó társulat, vállalkozás vesz részt, a Figaro házasságát a Szegedi Nemzeti Színház, a Győri Nemzeti Színház, a debreceni Csokonai Nemzeti Színház, a Szentendrei Teátrum és az Operettissima Nonprofit Kft. együttműködésében viszik színre. A produkció, amelyet *Szabó Máté*, a miskolci társulat rendezője állított színpadra, meg is felel a célnak. *Khell Csórsz* kívül-

ről doboznak látszó díszlete valójában leporell szerűen hajtogatható lapokból áll, amelyekből kevés és fürgé mozgatással, forgatással gyorsan lehet sokféle helyszínt létrehozni, a házasodni készülő Figaro és Susanna szobájától, a grófné budoárjáig, sőt néhány, a szünetben fölaggatott repkény segítségével a kertig. Minden jelenet megkapja az alkalmas jelzést, az igazi illúziókeltés amúgy is az énekes színészekre és a nézők fantáziájára van bízva. *Benedek Mari* a mai szokás szerint kerüli a korhű jelmezeket, parókát is csak az egyébként piros overálban ügyködő díszletmunkások viselnek. Merthogy bizonyos mértékig ők is részesei az előadásnak, és ha már ott vannak, így külsejükkel ők utalnak a történet eredeti játszási idejére.

Baumarchais komédiájának cselekménye, amelyből *Lorenzo da Ponte* a librettót írta Mozart számára, mondhatni a francia forradalom küszöbén, a fudalizmus felbomlása idején íródott, és egy felvilágosult arisztokrata vidéki kastélyában, háztartásában képezi le a világtörténelmi megrázkódtatás előregéseit. Folytatva A sevillai borbély eseményeit, melyek során az ifjú gróf a ravasz fodrász és seborvos segítségével megszerzi magának feleségül egy vén, házsártos doktor lányát, a már nem annyira fiatal uraság házasodni készülő szolgálja, bizalmasa, egykori segítőtársa menyasszonyára vet szemet. Miközben hangzatosan lemond az elő éjszaka jogáról, valójában gyakorolni szeretné azt. Ha belegondolunk, divatos téma, közönséges

munkahelyi zaklatás. A rendező ízlését dicséri, hogy erre még csak célzást sem tesz. A ráismerést a nézőre bízta.

Az előzetes hírek szerint a főbb szerepekre jó sok szereposztás készült. Most a szentendrei Főtéren kettő mutatkozott be. Sajnos csak az elsőt láthattam, másnap ugyanis a város másik végén is bemutatott volt, *Leonyid Zorin* érzelmes kétszemélyesét, a Varsói melódiát adta elő *Adorjáni Bálint* és *Tompos Kátya*.

A címszerepben *Cseh Antal* színvonalas énekes teljesítményt nyújt, és játék is feledtetni tudja nem éppen figarói alkatát, energikus mozgékonyaságával, kedélyével képes megszerezni az elengedhetetlen nézői rokonszenvet. A grófnét adó *Fodor Beatrix* ugyancsak bájjal viseli jelentékeny természetét, amelyhez társít némi örök naivitást, *Bordás Barbara* Susannája eleven és okos, ahogy az meg van írva. Cherubino, a minden lébe belepottyánó apród nadrágszerepében *Mester Viktória* nagyszerű, *Vajda Júlia* Marcellinája sugározza a sokat tapasztalt asszony józan okosságát. *Haja Zsolt* természetesen gyönyörűen éneklő a gróf szólamát, elegáns méltósággal adja a mindig kijátszott főnököt. Csak a hatalom önkéntelen öntudata hiányzik belőle.

Az előadás magyarul szólalt meg, ami manapság már szokatlan. *Vidor Dezső* fordítását *Kenesei Judit* dramaturg gondozta, az ő érdeme is, természetesen az énekeseké mellett, hogy minden szót lehet érteni. Zenés műfajoknál ez sem mindennapos.